

Een waardige laatste levensfase.

Palliatieve zorg

Wat is het

- Verlichting en verzachting
- Kwaliteit van leven

Palliatieve zorg

Hoe het begint

- Een ziekte of langzame achteruitgang.
- De tijd dat een arts verwacht dat je nog te leven hebt.

Kwaliteit van leven

Gesprek met de arts

Filmpje

- Artsen spreken open over:
  - de ziekte
  - of de ziekte te genezen is
  - hoe lang hij/zij verwacht dat je nog te leven hebt
- Recht op informatie & Recht op niet weten

Gesprek met de arts

- Neem iemand mee naar het consult
- Vertel de arts dat je tijd nodig hebt om het bericht te verwerken
- Maak een nieuwe afspraak om opnieuw je situatie te bespreken
- Praat over het gesprek met familie of vrienden
- Maak een afspraak met **een huisarts** om het nieuws te bespreken

De betekenis van de laatste levensfase

- Wat is **belangrijk** voor je in de laatste fase?
- Wat **betekent** de laatste fase voor je?
- Waar zou je **kracht** uit halen? En, wat heb je daar voor nodig?
- Welke **rituelen** zou je willen doen en welke **religieuze regels** vindt je belangrijk?
- Waar ben je **bang** voor?
- Is er nog iets dat je zou willen **doen**?
- Hoe zou je om willen gaan met **pijn**?
- **Waar** zou je de laatste fase willen doorbrengen?
- Wat betekent **sterven** voor je?

De laatste dagen: Om samen over na te denken

- Rituelen en religieuze regels
- Pijn
- Afscheid nemen
- Uiterlijk & kleding sterfbed
- Begraven of cremeren
- Plaats van begrafenis / crematie
- Erfenis

Praten met een arts

- Op tijd wensen en behoeften bespreken met een arts
- Een arts kan je vragen naar:
  - Wel / niet reanimeren
  - Pijn: morfine en palliatieve sedatie
  - IC opname
  - Beademing
  - Voeding en vocht
  - Euthanasie

Regelwerk: Waar kan je terecht?

- Markant project (Amsterdam). **Telefoonnummer**
- Uitvaartverzekering voor mensen die niet verzekerd zijn.

Bespreek wensen op tijd met **je huisarts**. Dat kan ook als je nog niet ziek bent.

Van welke zorg kan je gebruik maken?

[Filmpjes 'bezoek' en 'Hulp van buitenaf'](#)

Algemeen

- Thuiszorg (vaak ook zorgverleners van eigen afkomst)
- Verpleeghuis (met speciale afdelingen voor verschillende culturen)
- Ondersteuning voor mantelzorgers
- Tijdelijke overname van zorg
- PGB inzetten

Laatste weken

- Hospice
- 24-uurs zorg aan huis

Wensen bespreken & samen beslissen

- Zorgverlener: Wat wil de persoon die ziek is?
- Verschillende meningen binnen de familie.
- Hoe zorg je ervoor dat de persoon die ziek is gehoord wordt?
  - Wie moeten er dan wel / niet bij het gesprek zijn?
- Professionele tolk.
- Geestelijk verzorger.

Afsluiting

Palliatieve zorg is langer dan de laatste weken of maanden.

Op tijd met elkaar in gesprek.

In gesprek met je naaste.

In gesprek met je arts.